

OCAK-MAYIS 1999 DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar,
<http://www.tcmb.gov.tr/internet adresinde>, [Yayınlar/Sürekli](#)
[Yayınlar/6.Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)
başlıkları altında yer almaktadır.

1999 yılı Ocak-Mayıs dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 1999 Ocak-Mayıs dönemine ilişkin ihracat gelirlerinin % 6.2, bavul ticaretinin % 60, ithalat harcamalarının (CIF) ise % 23.2 oranında azalması sonucu dış ticaret açığı % 44.1 oranında daralmıştır. Diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 19.2 oranında azalarak 3,366 milyon ABD doları olmuştur. 1998 Ocak-Mayıs döneminde 1,487 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 1999 yılının aynı döneminde 205 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1. Dış Ticaret

1998 Ocak-Mayıs döneminde 1,857 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin ilave edilmesiyle 13,146 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **İhracat (FOB)** gelirleri, 1999 yılının aynı döneminde 743 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısıyla, 11,344 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 589 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında 18,798 milyon ABD doları olan **İthalat (FOB)** harcamaları, 1999 yılı aynı döneminde 473 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere 14,505 milyon ABD dolarına düşmüştür. Bu gelişmeler ışığında, 1998 Ocak-Mayıs döneminde 5,652 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 1999 yılı aynı döneminde % 44.1 oranında azalışla 3,161 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2. Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yeralan **turizm gelirleri**, geçen yılın aynı dönemine göre % 34.1 oranında azalarak 1,282 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 19.2 oranında artış göstererek 948 milyon ABD dolarına ulaşmış, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 314 milyon ABD doları azalışla 5,084 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** içerisinde yeralan **turizm giderleri** % 24.1 azalmış, **faiz giderleri** % 25.5 artmış, **diğer hizmet giderleri** ise % 3.2 oranında azalarak sırasıyla 618, 2,143 ve 3,307 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Karşılıksız transferler kalemi içerisinde yeralan işçi gelirleri %7.3 oranında artarak, 1,960 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

1999 yılı Ocak-Mayıs döneminde **sermaye hareketleri (rezerv hariç)**ndeki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Net doğrudan yatırımlar geçen yılın aynı dönemine göre % 150 oranında artarak, 272 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından **tahvil ihracı** yoluyla 1998 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1,633 milyon ABD doları tutarında, 1999 yılının aynı döneminde ise geri ödemelerdeki azalışa rağmen ihrac tutarlarındaki azalış nedeniyle 1,390 milyon ABD doları tutarında net giriş olduğu, diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında net menkul değer alım-satımlarının 1998 Ocak-Mayıs döneminde 636 milyon ABD doları çıkışla sonuçlandığı, 1999 yılının aynı döneminde ise 74 milyon ABD doları net giriş olduğu, buna karşın yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 801 ve 311 milyon ABD doları net giriş gösterdiği gözlenmektedir. Sonuç olarak, 1998 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1,798 milyon ABD doları net giriş gösteren **portföy yatırımları**, 1999 yılının aynı döneminde yine 1,775 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 1998 yılı ilk beş aylık döneminde 2,203 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılı aynı döneminde 1.020 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. Bu dönemde **uzun vadeli döviz kredi kullanımları** 4,935 milyon ABD dolarından 3,107 milyon ABD doları düzeyine inmiş olup, sözkonusu azalış, bankaların ve özel sektörün uzun vadeli borçlanmalarındaki azalmadan kaynaklanmıştır. **Anapara geri ödemeleri** 3,058 milyon ABD dolarından 4,239 milyon ABD dolarına yükselmiştir. **Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarındaki** net artış, 1998 yılının ilk beş ayında

326 milyon ABD doları iken, 1999 yılının aynı döneminde 112 milyon ABD doları olmuştur.

Kısa vadeli sermaye hareketleri, yükümlülükler yönünden incelendiğinde, 1998 ve 1999 yılları Ocak-Mayıs dönemlerinde sırasıyla 2,135 ve 1,566 milyon ABD doları net giriş olduğu gözlenmektedir. **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 1998 yılının ilk beş ayında 2 milyon ABD doları çıkış olurken, 1999 yılının aynı döneminde 1,109 milyon ABD doları giriş olmuş; ayrıca **özel sektörün sağladığı krediler** kaleminde aynı dönemlerde gözlenen 1,033 milyon ABD doları ve 1,140 milyon ABD doları net giriş sonucu, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yeralan **sağlanan krediler** kalemi sırasıyla 1,132 milyon ABD doları ve 2,261 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Mevduat hesaplarında** 1998 Ocak-Mayıs döneminde 1,003 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılının aynı döneminde, çoğunlukla, bankaların yurtdışında yerleşik bankalarca açılan döviz tevdiat hesaplarındaki azalmadan kaynaklanan 695 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. **Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar** bölümünde önemli büyüklüğe sahip olan **bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kalemi 1998 Ocak-Mayıs döneminde 1,392 milyon ABD doları, 1999 yılı aynı döneminde ise 723 milyon ABD doları azalma göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Bu gelişmeler ışığında, resmi rezervler 1998 yılı Ocak-Mayıs döneminde 7,212 milyon ABD doları artarken, 1999 yılı aynı döneminde artış 3,651 milyon ABD doları olmuştur